

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ФАРМАКОГНОЗІЯ»

О. А. Шемчук

Коледж Національного фармацевтичного університету

Розглядаючи роль педагогічного контролю в освітньому процесі, нам необхідно ще раз звернутись до визначення термінів: «освітній процес», «компетентність», «результати навчання», «якість освіти» у відповідності з законом України «Про освіту». Зв'язати їх в логічний ланцюг та визначити в цьому багатогранному, надзвичайно складному процесі роль педагогічного контролю.

У відповідності з чинним Законом України «Про освіту»:

- освітній процес - система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей [1, п.16, Р.1];
- компетентність - динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [1, п.15, Р.1];
- результати навчання - знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів [1, п.22, Р.1];
- якість освіти - відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг [1, п.29, Р.1].

Проаналізувавши кожен з цих термінів та поєднавши їх в логічний ланцюг взаємозв'язаних процесів ми визначаємо, що система контролю та оцінювання студентів відноситься до системи педагогічних засобів, які забезпечують рівень

знань, умінь, навичок, розвиток інших особистих якостей (прагнення бути кращим в обраній спеціальності) у відповідності з вимогами встановленими законодавством, стандартами освіти, роботодавцями.

В цілому головна функція контролю - функція зворотного зв'язку [2, с.28]. Тобто викладач увесь час, за допомогою контролю контактує, підтримує зв'язок із здобувачем освіти, діагностує та корегує якісне та кількісне наповнення навчально-методичного супроводу дисципліни, враховуючи особистісні здібності кожного учасника освітнього процесу.

В даній роботі, ми розглядаємо один з початкових моментів контролю – це перевірка [2, с.25]. Мета перевірки – визначення рівня та обсягу засвоєного матеріалу здобувачем освіти.

Підбираючи ті чи інші методи контролю з дисципліни, враховується її специфіка, об'єм необхідний для опрацювання та компетентності які повинні бути сформовані.

Фахові компетентності, які забезпечує дисципліна фармакогнозія це: «Здатність до виконання завдань, направлених на забезпечення та контроль якості лікарських засобів та лікарської рослинної сировини» [3, ФК8], та «Здатність ідентифікувати лікарську рослинну сировину» [3, ФК9]. Програмні результати навчання: «Знання анатомічних, морфологічних ознак та хімічного складу лікарських рослин та лікарської рослинної сировини, які необхідні для їх діагностики в природному середовищі й використанні з лікувальною метою» [3, ПРНз10] та «Уміння ідентифікувати лікарську рослинну сировину, інформувати населення про основні характеристики лікарських рослин та застосування ЛРС» [3, ПРНу8].

Для здійснення контролю поточних знань здобувачів освіти ми використовуємо різні методи контролю знань: усні, письмові, практичні, тестові. А також різні форми контролю: індивідуальна перевірка, фронтальна перевірка, комбіноване опитування [2, с.55]. При виборі того чи іншого методу та форми враховується тема заняття, рівень особистих здібностей здобувачів освіти кожної

конкретної групи за результатами вхідного контролю та попереднього контролю, обсягу матеріалу, що був наданий для опрацювання.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. Опрацьовуючи той чи інший метод та форму поточного контролю ми постійно змінюємо завдання, комбінуємо їх вводимо такі характеристики як швидкість виконання, що додатково мотивує та стимулює до кращої підготовки.

Проаналізувавши різні форми та методи, які використовую особисто я при проведенні поточного контролю з дисципліни фармакогнозія, найбільш ефективними вважаю наступні. *Індивідуальне усне опитування за колекцією лікарської рослинної сировини*. В цьому поточному контролі використовую письмовий опис назви лікарської рослинної сировини, похідної рослини та родини української та латинською мовами. Протягом опитування застосовую питальні слова та дієслова для різного рівня навчальних результатів за узагальненою таксономією Б. Блума. Перевагою цього виду контролю є те, що в діалозі швидко можна з'ясувати рівень підготовки студента, рівень його роботи протягом заняття (здатність ідентифікувати лікарську рослинну сировину за макроскопічними ознаками). За допомогою додаткових запитань можна виявити не тільки рівень засвоєння інформації, але й здатність аналізувати, співставляти інформацію. Недолік в тому, що на кожного студента потрібно різна кількість часу для опитування, при кількості студентів більше десяти в одній підгрупі може не вистачити часу.

«Фармакогностичний диктант». Це письмова, групова перевірка де враховується ще час на надання відповіді. Всі запитання формулюються так, щоб відповідь була одним словом, назвою, словосполученням. Питання можна поділити на блоки за змістом. Кількість питань у блоці, кількість блоків, тематичність блоків, кількість балів за кожну відповідь та загальна кількість балів за диктант залежить від теми та змісту заняття. Ускладнюється тим, що не надається час на обмірковування відповіді. Або студент знає її та швидко відповідає, або не знає та надає відповідь. Перевага в тому, що не має часу

спитати у когось, спробувати знайти відповідь в методичних джерелах. Також перевага в простоті та швидкості перевірки за допомогою еталонів відповідей. До перевірки можна залучати самих студентів. Наприклад, «фармакогностичний диктант», як поточний контроль до практичного заняття «Макроскопічний та мікроскопічний аналізи ЛРС змійовика, перстачу, родовика. Відмінні ознаки кореневища перстачу від можливих домішок».

М3.ЗМ5. Практичне заняття 2. Поточний контроль

I. Вказати латинські назви:

1. Дуба кора
2. Родина Букові
3. Черемхи плоди...

II. Хімічний склад (вказати українські назви похідних рослин)

1. ЛР, що містять конденсовані дубильні речовини
2. ЛР, що містять мішану групу дубильних речовин...

III. Препарати (вказати українські назви похідних рослин)

1. Поліфітол-1
2. Стрікс...

Комбіновані письмові індивідуальні перевірки. Формується декілька варіантів бланків з завданнями в яких студент надає відповіді. В кожному варіанті присутні завдання з теми в різному вигляді та формі: таблиці, які треба доповнити, побудування графічних взаємозв'язків, ланцюги з характеристик лікарських рослин, тестові завдання тощо. Перевага в тому, що різні за складністю та змістом завдання дають змогу проконтролювати різні рівні підготовки студентів, при цьому ускладнюють пошук інформації в методичних джерелах під час виконання завдань, тобто «списування». Недолік тільки для самого викладача, треба достатньо часу витрати для формування таких бланків, роздрукувати їх, розрахувати кількість балів за кожне завдання. Наприклад,

поточний контроль до практичного заняття «Флавоноїди. Макроскопічний та мікроскопічний аналіз трави кропиви собачої».

М2.3М4.Практичне заняття 9. Поточний контроль

1. В Україні налічується понад 30 видів цієї рослини і всі вони є джерелом при заготівлі ЛРС. Вкажіть цю рослину.

1. Липа
2. Крушина
3. Глід
4. Вільха
5. Бузина чорна

2. Гірчак перцевий відрізняють від Гірчака почечуйного при заготівлі за:

1. Гірким смаком
2. Пекучим смаком
3. Кислим смаком
4. Солоним смаком
5. Солодким смаком...

Підібрати препарати та з'єднати з рослиною

Венотон		Есплант
Венітан		Фітовен
Викаір	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Фітоуроліт
Меморин		Мемоплант
Раунатин		Ескувіт
	Церебротон	Ескузан

Відгадайте назву рослини (латинь), яка використовується для профілактики та лікування гіпо- та авітамінозів Р, для профілактики уражень капілярів, при застосуванні антикоагулянтів, саліцилатів, в комплексному лікуванні тромбофлебіту та варикозному розширенні вен.

			h			a
--	--	--	---	--	--	---

		p				a
--	--	---	--	--	--	---

1	Bidens tripartita	A	Folia	A	Asteraceae	A	Гіпотензивна	A	Танакан
2	Crataegus sanguinea	B	Radix	B	Lamiaceae	B	Кардіотонічна	B	Настоянка
3	Ginkgo biloba	C	Fructus	C	Ginkgoaceae	C	Нормалізує мозковий кровообіг	C	Кратал
4	Scutellaria baicalensis	D	Herba	D	Rosaceae	D	Бактерицидна	D	Настій

Надані форми та методи контролю реалізують, в сукупності, й різні принципи контролю: ефективність, об'єктивність, систематичність, справедливість, всебічність [2, с.31]. Та забезпечують виконання різних функцій контролю: педагогічну, навчальну, розвиваючу, виховну, діагностичну, профілактичну, орієнтувальну, організуючу, мотиваційну [2, с.28]. В той же час відбувається повноцінний зворотній зв'язок з викладачем, який також при підготовці матеріалу стосовно поточного контролю на кожне заняття, знаходиться під впливом вище зазначених факторів, вдосконалюється, проявляє свої творчі здібності, рефлексує.

Список використаних джерел

1. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII із змінами та доповненнями//Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

2. Кайдалова Л. Г. Педагогічна діагностика у вищому навчальному закладі. Навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, О. О. Тележкіна. – Харків: НФаУ, 2006. – 102 с.

3. Освітня програма профільної середньої освіти для підготовки молодших спеціалістів. Коледж НФаУ. Затверджено Ученою Радою НФаУ. Протокол від 30.08.2018 р.